

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Una joia s'alça entre el caos i l'absurd

PERFIL

SERGUEI DOVLÀTOV (1941-1990) ÉS UN DELS AUTORS RUSSOS MÉS RECONEGUTS DE LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX. LABREU N'HA PUBLICAT NOU TÍTOLS, ENTRE ELS QUALS HI HA 'LA ZONA', 'EL COMPROMÍS', 'ELS NOSTRES' I 'L'OFICI'

ANNA BALLBONA

Des que el 2009 va sortir el primer llibre de Serguei Dowlàtov traduït al català, *La zona*, la seva obra i el seu traductor del rus, Miquel Cabal Guarro, no han parat de donar alegries als lectors. Labreu Edicions ha continuat, pertinaç, una de les operacions editorials més singulars dels últims anys. Quatre novel·les curtes i quatre llibres de relats després, no tots del mateix interès ni vibració, ara arriba un llibre que dobla l'aposta. *El recull* és un llibre ideat, fet i pastat per Cabal Guarro, que ha aplegat i ordenat relats dispersos amb una coherència i un sentit del ritme narratiu que només pot tenir algú que conegui molt bé l'obra i l'estil de Dowlàtov. Per això aquest volum és diferent, una delicadesa on s'ajunten el gran Dowlàtov de les peripècies i abismes a l'URSS amb el que no perd ni una espurna de

mala bava a l'hora de mirar-se el país d'acollida, els Estats Units, i les actituds –i nous abismes– que hi experimenta l'emigració russa.

Endreçat en tres parts arrodonides, el llibre dibuixa un crescendo que arrenca amb la calma tensa i divertida que viu un escriptor esporuguit en una casa d'estiueig als Estats Units. I culmina amb tres relats formidables, com són *El raïm Isabella*, *Un gall vell cuit en el fang* i *Tercera cantonada a mà esquerra*. El primer és purament rus, d'una bogeria còmica a la qual l'autor aplica una retorçada més, barrejant, com de costum, humor, poètica domèstica i autocrítica. És la picaresca i la hipocresia a l'extrem, però servides sense escarafalls, al punt de cruada. El narrador –sempre confusible amb Dowlàtov, estireganyat i deformat a favor de l'escriptura, en un joc metaliterari sense fi, sempre enmig d'un paisatge de deliri– evoca la rapinya quotidiana a l'estat en una planta de processament de fruites i hortalisses.

Entre l'URSS i Occident

Un gall vell cuit en el fang mostra el xoc entre el passat a l'URSS i les aparents aigües calmoses d'Occident. Un reclús mig oblidat de Leningrad truca al narrador perquè li pagui la fiança d'una presó a Nova York. "Vaig veure que havia de protegir-me del caos que se'm tirava a sobre. M'havia perseguit a l'URSS, i me'n vaig anar. Ara m'havia sorprès als Estats Units. El caos i l'absurd", diu, el narrador, després de la trucada. L'efecte de la trucada en el lector és que el ressò de l'URSS passat pel sedàs i el grinyol dels Estats Units expandeixen la diversió i la vivesa de

EL RECULL
SERGUEI DOVLÀTOV
LABREU EDICIONS
TRADUCCIÓ DE MIQUEL CABAL GUARRO
144 PÀG. / 17 €

AQUEST ÉS UN DELS MILLORS LLIBRES DE SERGUEI DOVLÀTOV I ASSEGURA UNA CAPBUSSADA MOLT COMPLETA EN EL SEU UNIVERS JUGANER I ETERNAMENT EMMASCARAT

la narrativa dowlatoviana. *Tercera cantonada a mà esquerra* es podria considerar totalment nord-americà, en el sentit que parodia una parella emigrada russa que de seguida aconsegueix benestar econòmic a Nova York i actua com la mimesi perfecta del sistema capitalista. De nou, amb paràboles domèstiques que actuen com a detonacions activades en el punt just, l'autor ens amorra a un mirall descregut dels sistemes encimbellats com el millor dels mons. La cruada del relat següent, *Vam quedar i vam xerrar una mica*, va en la mateixa línia.

Hi ha moments en què Dowlàtov es rabeja en excés ensenyant el truc o la volta de més que fa al seu personatge i se li veu massa el llautó, algunes dèries resulten repetitives o la línia de la gràcia, òbvia. Però el fet que aquests relats surtin aplegats, l'un al costat de l'altre, els dota d'un ressò i d'un sentit nous. A més del pròleg de Cabal, la inclusió d'una entrevista, probablement l'última que li van fer, actua com un llacet oportú perquè deixa clara una lucidesa de pensament.

El recull es troba entre els millors llibres de Dowlàtov en català i assegura una capbussada molt completa en el seu univers juganer, eternament emmascarat i potser per això tan clar i tan familiar. Amb una capacitat exagerada per explicar històries, tant si parla des de la llunyana Rússia com des de l'altra banda de l'oceà, l'autor burxa en solituds i miserietes i fa caure dogmes i aparadors de fireta; en definitiva, l'absurd i el caos universals. Sembla haver viscut i imaginat –qui ho vol distingir?– totes les vides possibles. ♦♦

WIKIPEDIA

L'amor més enllà de la mort, segons Richard Matheson

PERE ANTONI PONS

Quins somnis vindran, una novel·la de fantasia espiritual de Richard Matheson (1926-2013), m'ha fet pensar en alguns

moments en Txékhov. Concretament, en una escena del muntatge txekhovià *Molts records per a Ivànov*, que Pep Tosar i Albert Tola feren l'any 2009. A l'escena en qüestió, si la memòria no em falla, un home ja gran torna en tren al seu poble natal, anys després d'haver-se'n anat, i a l'andana s'hi troba un noi exactament igual a com ell era de petit. Què li diu l'home gran al nen que podria ser ell mateix dècades enrere? "Molts records". És a dir, li demana que doni molts records a aquells que poblaren la seva infantesa i ara ja són morts. La novel·la de Matheson, pu-

blicada per Laertes en una traducció catalana solvent de Cesc Martínez, després d'aquest mateix aire melancòlic de temps irreparablement passat, de retrobaments incerts, d'esperes il·lusionades i tristes.

La comparació s'acaba aquí. La de Matheson, ho saben bé els aficionats a la ciència-ficció, el fantàstic i el terror, però també els cinèfils amb bon gust diguem-ne popular, va ser una de les imaginacions més desbordants i admirables del segle XX. Escriptor i guionista, seves són les històries que donaren lloc a pel·lícules com *L'increïble home minvant*, de Jack Arnold, o *Duel*, de Steven Spielberg. També va ser el responsable de setze episodis de la mítica sèrie *La dimensió desconeguda* i de les adaptacions d'Edgar Allan Poe que Roger Corman va dur a la pantalla als anys 60. Matheson és més que un mestre del

gènere. És una icona, tan influent com meritòria i genial, de la cultura popular de masses.

Així i tot, *Quan els somnis vindran*, si bé és excitant i misteriosa tal com és habitual en l'autor, ho és d'una manera singularment meditativa, quasi teològica. Matheson comença la història amb el recurs del manuscrit trobat. Passa que, aquí, el manuscrit ha estat dictat per un escriptor mort d'accident a una mèdium, que l'ha transcrit i l'ha lliurat en mà al germà del mort. Per tant, el que llegim és una experiència post mortem narrada en primera persona. L'experiència inclou des de la defunció, el funeral i un impàs erràtic encara a la Terra fins a l'arribada a un lloc misteriosament ultraterrenal, un espai on són reals les projeccions íntimes i les creences d'aquells que hi deambulen. Un cosí del protagonista, mort

QUINS SOMNIS VINDRAN
RICHARD MATHESON
LAERTES
TRAD. CESC MARTÍNEZ
320 PÀG. / 22 €

fa temps, li fa de guia per l'indret. Publicada el 1978, la novel·la té un peu en la poesia moral –la motiva una claríssima voluntat consoladora– i un peu en la metafísica sofisticada –l'autor crea amb el màxim detall la realitat paisatgística, anímica i espiritual de l'indret, una mena de purgatori amable i de paradís estupefacte–. Tot plegat fa pensar en una versió mediúmica i New Age de la *Divina Comèdia* de Dante, una referència que Matheson no dissimula.

Com que no hi ha novel·la sense conflicte, el protagonista es veu obligat a abandonar el paradís i baixar fins a l'infern per rescatar la seva vídua estimada, que hi ha arribat de la pitjor manera. El resultat és una novel·la de recerca espiritual i amor més enllà de la mort, una mica repetitiva, allargassada i moralista, però intel·ligent i emocionant. ♦♦